

האקדמיה הצעירה הישראלית

8

8 < האקדמיה הצעירה הישראלית

האקדמיה הצעירה הישראלית פועלת עצמאית, בגיבויה ובסיועה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, משלהי 2012. חברי וחברות האקדמיה הצעירה הם אנשי ונשות מדע מצטיינים מהשורה הראשונה בתחומם, המחויבים למעורבות

האקדמיה הצעירה הישראלית
الأكاديمية الشابة الإسرائيلية
THE ISRAEL YOUNG ACADEMY

ציבורית חברתית פעילה בנושאים הקשורים לאקדמיה הישראלית. החברות והחברים החדשים נבחרים על פי תקנון מוסכם, ובבחירתם מובאת בחשבון השאיפה לשמור על איזון דיסציפלינרי ועל ייצוג הולם של הקהילה המדעית בישראל, כפוף לעקרונות המצוינות כתנאי קובע. כהונת החברים והחברות היא לתקופה קצובה בת ארבע שנים.

הפעילויות של חברות וחברי האקדמיה הצעירה מאורגנות לפי תחומים, אשר מכונים "אשכולות" לפי [תשעת היעדים](#) שלה. לכל אשכול יש ראש/ראשת אשכול המובילים את היוזמות ואת המיזמים באותו אשכול ומנהלים את הצוות הפועל בו. חברות וחברי האקדמיה הצעירה משתתפים בצוותי העבודה באשכולות כפי יכולתם ועניינם. כיום האקדמיה הצעירה פועלת על פי שבעה אשכולות פעילות: בין-לאומיות, צעירים, בין-תחומיות, הנגשת מדע, חברה ורוח, מגוון ומדיניות מדע.

חברי וחברות האקדמיה הצעירה הישראלית, יוני 2025

במהלך השנה מקיימת האקדמיה הצעירה מפגשים קבועים בהשתתפות חבריה וחברותיה. חלק מהמפגשים מוקדשים לבחירת חברות וחברים חדשים לשורות האקדמיה הצעירה או לוועד המנהל. לאחרונה נוספו במפגשים [הרצאות מדעיות קצרות מפי החברות והחברים](#), המדגימות את המצוינות ואת המגוון של תחומי המחקר שבהם הם עוסקים. בשנת תשפ"ה הובילו את פעילות האקדמיה הצעירה חברות וחבר הוועד המנהל: פרופ' רות שרץ-שובל (יו"ר), פרופ' יעל אלואל, פרופ' מירי ימיני ופרופ' אסף שוורץ. הוועד המנהל הנבחר, שיוביל את פעילות האקדמיה הצעירה בשנת תשפ"ו, כולל את פרופ' מירי ימיני (יו"ר), את פרופ' ג'ניפר אושר ואת פרופ' אסף שוורץ. יו"ר ועדת החברים, פרופ' איגור אוליצקי, נבחר לכהונה נוספת.

אשכול בין-לאומיות

תוכנית למימון מחקרים משותפים עם חוקרים מחו"ל, שכוללים חילופי סגל וסטודנטים

בחודש נובמבר 2024 יזמה האקדמיה הצעירה קול קורא למימון ביקורי חוקרים וסטודנטים לקידום שיתופי פעולה מחקריים בין-לאומיים ארוכי טווח וכדי לחשוף חוקרים וחוקרות ישראלים לתחומי מחקר מגוונים באמצעות מפגשים ישירים עם חוקרים וחוקרות מובילים מרחבי העולם. תשע ההצעות הזוכות זכו למימון בסך של עד 50,000 ש"ח כל אחת.

במסגרת היוזמה יוזמנו חוקרים בכירים מחו"ל, בליווי כמה מחברי קבוצות המחקר שלהם, לשהות ממושכת בישראל. הביקורים, שמתוכננים לשנת 2025 עד אוקטובר 2026 ולמשך 14 ימים לפחות, יכללו אינטראקציה הדוקה בין קבוצות המחקר המקומיות לבין החוקרים האורחים וחברי קבוצתם, חשיפה לתחום המחקר של האורחים באמצעות סמינרים בשני מוסדות אקדמיים לפחות, מפגשים ישירים עם סטודנטים וסטודנטיות, יצירת שיתופי פעולה מחקריים וחשיפת האורחים למחקר המקומי. במהלך הביקור ולאחריו ייזמו המארחים והאורחים הצעת מחקר משותפת.

כינוס אקדמיות צעירות בברלין

משתתפים ומשתתפות בכינוס הבין-לאומי לאקדמיות צעירות שנערך בברלין

בחודש פברואר 2025 יזמה והובילה האקדמיה הצעירה [כינוס בין-לאומי של אקדמיות צעירות](#). הכינוס התקיים בברלין, בשיתוף האקדמיה הצעירה הגרמנית (Die Junge Akademie). מלבד נציגי האקדמיה הצעירה הישראלית והגרמנית השתתפו בו נציגים של האקדמיות הצעירות האוסטרית, קוראה הדרומית, ההודית, הפולנית והקנדית ונציגי האקדמיה הצעירה העולמית. מטרת הכינוס הייתה לקדם, במיוחד בעת הזאת, קשרי מחקר בין חוקרים מישראל לחוקרים מהעולם ולהציג את המדע הישראלי ואת האתגרים העומדים בפניו. במהלך הכינוס העלו המשתתפים רעיונות לשיתופי פעולה ולקידום המדע, המקודמים בימים אלו.

אקדמיקס ישראל-גרמניה

משתתפי ומשתתפות כינוס אקדמיקס ישראל-גרמניה בברלין

בחודש מאי 2024 קיימה האקדמיה הצעירה הישראלית כינוס מיוחד בשיתוף האקדמיה הצעירה הגרמנית. הכינוס התקיים בברלין והשתתפו בו חברי וחברות האקדמיה הצעירה של שתי המדינות. המשתתפים הרצו על מחקריהם בתחומי הדעת המגוונים וקיימו מפגשים לא פורמליים הן בימי הכינוס והן בסיוורים בעיר. במהלך הכינוס עלו רעיונות לשיתופי פעולה במיזמים שונים.

האספה הכללית של ארגון המדע הבין-לאומי YASSAS

בחודש יוני 2025 השתתף חבר הוועד המנהל, פרופ' אסף שוורץ, במפגש לנציגי אקדמיות צעירות החברות בארגון המדעי הבין-לאומי YASSAS (Young Academies Science Advice Structure) שהתקיים בברן שבשווייץ. ארגון זה מתמקד בייעוץ בענייני מדע, והאקדמיה הצעירה הישראלית הצטרפה אליו כחברה בשנת 2024. במפגש ניתן סיכום מהשנה החולפת, נערכו בחירות למועצה המנהלת, וכן התקיימו דיונים על תוכניות הארגון לשנים הבאות, על נראות ונוכחות הארגון במרשתת, על רשת הבוגרים של הארגון ועל פעולות של אקדמיות צעירות בתגובה לקיצוץ בבסיסי הנתונים המדעיים בארצות הברית. כמו כן התקיימו הצגות ודיונים הקשורים לארגון המדעי הבין-לאומי ENYA (European National Young Academies). פרופ' שוורץ הציג את עיקרי הפעילות של האקדמיה הצעירה הישראלית והשתתף בדיונים.

משתתפי ומשתתפות האספה הכללית של ארגון המדע הבין-לאומי YASSAS שנערכה בברן. צילום: Helen Eenmaa

מפגש עם האקדמיה הצעירה הקנדית

בחודש מאי 2025 השתתפה יו"ר הוועד המנהל פרופ' רות שרץ-שובל במפגש מקוון עם חברי האקדמיה הצעירה הקנדית – RSC College (The Royal Society of Canada's College of New Scholars, Artists, and Scientists) – שבו הציגה את מבנה האקדמיה הצעירה הישראלית ואת פעילויותיה, ובעיקר פעילויות שנעשו בעקבות צעדי הממשלה לצמצום החופש האקדמי ובשל המלחמה, כשבמוקדן פעילויות בין-לאומיות.

60 שנה של קשרי מדע בין ישראל לגרמניה

בחודש מאי 2025 השתתפה יו"ר הוועד המנהל פרופ' רות שרץ-שובל בכינוס מיוחד שהתקיים בהאלה שבגרמניה לציון 60 שנה ליחסים הדיפלומטיים בין המדינות, שהודגשו בו שיתופי הפעולה המדעיים. בכינוס השתתף גם נשיא האקדמיה הלאומית פרופ' דוד הראל. האירוע תרם לחיזוק היחסים הבין-לאומיים ולשיתופי הפעולה המדעיים החיוניים בין המדינות בתקופה זו של בידוד אקדמי (לפרטים נוספים ראו לעיל בפרק 5 "קשרים בין-לאומיים").

תחרות Falling Walls Lab

חבר האקדמיה הצעירה פרופ' ארז בן-יוסף נושא דברים בתחרות.

בחודש יולי 2025 השתתפה האקדמיה הצעירה בארגון תחרות Falling Walls Lab, תחרות בין-לאומית של הצגות קצרות (פיצ'ים, pitches) של סטודנטים וסטודנטיות ושל אנשי ונשות מקצוע, המקבלים כל אחד שלוש דקות להציג לפני חבר שופטים ולפני קהל פתוחות לאתגרים מדעיים, חברתיים או סביבתיים. הזוכה מכל מדינה יציג את הרעיון שלו בגמר העולמי שייערך בברלין בחודש נובמבר 2025. את ארגון התחרות הישראלית

הובילה האקדמיה הלאומית, בשיתוף האקדמיה הצעירה הישראלית, שירות החילופים האקדמיים של גרמניה (DAAD), שגרירות גרמניה בישראל ומרכז רובינשטיין שבאוניברסיטת רייכמן.

חבר האקדמיה הצעירה פרופ' ארז בן-יוסף כיהן כאחד השופטים בתחרות ונשא נאום על האקדמיה הצעירה ועל החשיבות שבפיתוח שיתופי פעולה בין-לאומיים במחקר (לפרטים נוספים ראו לעיל בפרק 7 "מלגות ופרסים").

אשכול צעירים

סקר חוקרים וחוקרות צעירים 3.0

בחודש ינואר 2025 פרסמה האקדמיה הצעירה את תוצאותיו של [סקר מקיף, שלישי מסוגו, בקרב חוקרות וחוקרים בראשית דרכם האקדמית בישראל](#). הסקר נערך בחודשים יוני-יולי 2023 והשתתפו בו 971 משיבים. אוכלוסיית המשיבים היא חברי וחברות סגל בכיר שנקלטו באוניברסיטאות בישראל בשנים 2013-2023. הסקר עוסק בסוגיות רבות: השתלמות בתר-דוקטורט טרם קבלת המשרה, תהליכי קליטה, תמיכה מוסדית, גיוס תלמידי ותלמידות מחקר, מענקים, תמיכה מנהלית, תשתיות, הוראה, הליכי הקידום והקביעות ועוד, וכן בסוגיות חברתיות, כגון אפליה והטרדה מינית, פערים מגדריים ודיסציפלינריים, התמודדות עם מגפת הקורונה ועוד. ניתוח תוצאות הסקר מאפשר בעיקר לעקוב אחר מגמות שעלו ואחר שינויים שחלו מאז הסקר הקודם, שנערך בשנת 2019.

מטרת הסקר היא לספק תמונת מצב מפורטת וייחודית של חברי וחברות סגל בתחילת דרכם באקדמיה הישראלית, לתקף את המדיניות בנושא ולזהות נקודות חוזק ונקודות הטעונות שיפור. הסקר נועד גם לשמש את האקדמיה הצעירה הישראלית עצמה בבחירת מיזמים הנוגעים לחוקרות ולחוקרים צעירים.

בין החודשים נובמבר 2024 וינואר 2025 התקיימו פגישות של הוועד המנהל עם מועצת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ועם הנהלות האוניברסיטאות, ובכל אחד מהמוסדות הוצגו להנהלה התוצאות הכלליות של הסקר לצד אלו של המוסד הספציפי. לאורך השנים הובילו תוצאות הסקר לעריכת שינויים בהקשרים שונים במוסדות ולשיפור תנאיהם של החוקרות והחוקרים הצעירים. תוצאות הסקר הוצגו גם לפני יו"ר הוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת) דאז, פרופ' יוסי מקורי.

סדרת המפגשים "מסתגלים לאקדמיה"

האקדמיה הצעירה המשיכה גם השנה בקיום סדרת מפגשים בשם [מסתגלים לאקדמיה](#), הפונה לסגל אקדמי בתחילת דרכו, ומטרתה להנגיש את הכלים ואת המידע הדרושים להשתלבות מוצלחת באקדמיה הישראלית. בכל אחד מהמפגשים השתתפו מאות חוקרים וחוקרות מכל תחומי הדעת. את הסדרה הוביל השנה חבר הוועד המנהל פרופ' אסף שוורץ.

מפגש "מסתגלים" מקוון, בנושא [בניית תיק מצטיין לקביעות](#), התקיים במאי 2024, ובמסגרתו הוסבר על תהליך הגשת התיק לקביעות, וניתנו טיפים והמלצות מהרקטורים באוניברסיטאות ומחברי ובוגרי האקדמיה הצעירה.

מפגש מקוון נוסף בסדרה התקיים בחודש יוני 2024, והתמקד בנושא [שימוש בבינה מלאכותית בעולם האקדמי](#). במפגש נישאו כמה הרצאות בנושא שימוש ב-AI בהוראה, בהצגת מדע ובביצוע המחקר עצמו.

מהמפגש "בניית קשרים בין-לאומיים לפני קביעות"

בספטמבר 2024 התקיים מפגש במוזיאון הטבע שבאוניברסיטת תל אביב. נושא המפגש היה [בניית קשרים בין-לאומיים לפני קביעות - התורה שבעל פה](#), והוא כלל הרצאות ודיוני שולחן עגול.

במרס 2025 התקיים מפגש מקוון בנושא [מורה נבוכים לתוכנית Horizon Europe של האיחוד האירופי](#). המפגש הוקדש להגשת בקשות למענקי Horizon Europe למחקרים רבי משתתפים, שנועדו

לתמוך במיזמים של מחקר וחדשנות ולעודד שיתוף פעולה מחקרי בין גורמים מהאקדמיה, מהתעשייה ומארגונים ציבוריים ממדינות שונות, לשם הצעת פתרונות חדשניים לאתגרים חברתיים מגוונים.

מפגש נוסף, בנושא [עצות מועילות לבניית קבוצת מחקר ולהנחיית סטודנטים](#), התקיים באפריל 2025. המפגש עסק בצורות שונות של הנחיה, וניתנו בו עצות לבנייה ולניהול של קבוצת מחקר ולהנחיה אישית וקבוצתית של סטודנטים.

סדרת המפגשים "מיד-סטגלים לאקדמיה"

לאור הצלחת הסדרה הפונה לסגל אקדמי צעיר הוחלט לצאת בשנה זו בסדרה דומה המיועדת לסגל בכיר באמצע הדרך - "מיד-סטגלים". את הסדרה הובילה פרופ' נעמה גבעז-טורסקי.

בינואר 2025 התקיים המפגש המקוון הראשון בסדרה זו בנושא [יציאה לשבתון](#). במפגש נישאו הרצאות על מטרת יציאה לשבתון ועל היבטים מנהליים, והתקיימו בו פאנלים בנושא "למה לצאת לשבתון ואיך מתחילים? והתנהלות במהלך השבתון".

ביולי 2025 התקיים מפגש בסדרה במוזיאון הטבע שבאוניברסיטת תל אביב. המפגש עסק [בשחיקה וריענון באמצע הקריירה - כיוונים ומחשבות על יצירתיות, על ניהול ועל התחדשות](#), והשתתפו בו יותר משמונים חוקרות וחוקרים ממוסדות שונים ומתחומים מגוונים. המפגש היה מרגש ומעשיר, והביקוש הרב והעניין הגדול שהתבטאו במהלכו מעידים על הצורך הממשי בדיון בנושאים הרלוונטיים לשלב זה בקריירה האקדמית.

מפגש "שחיקה וריענון באמצע הקריירה"

ובינר לדוקטורנטים

בדצמבר 2024 התקיים ובינר לדוקטורנטים ודוקטורנטיות מכל תחומי הדעת הנמצאים בשלבי סיום הדוקטורט, בנושא להיות פוסטדוק/ית ישראלית/ת בחו"ל בזמן מלחמה, לפני מאות צופים. מטרת הוובינר הייתה להציג את ההזדמנויות ואת האתגרים הכרוכים בהשתלמות בתר־דוקטורט בחוץ לארץ, והודגשו במיוחד השלכות המלחמה והמצב הגאופוליטי הנוכחי בעולם. הוובינר כלל מפגש עם בתר־דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטיות ישראלים המשתלמים במדינות שונות, שתיארו את החוויות ואת האתגרים שחוו ונתנו טיפים חשובים. כן כלל המפגש פאנל בנושא בהשתתפות כמה מחברי וחברות האקדמיה הצעירה.

אשכול בין־תחומיות

אקדמיקס חוקרים

משתתפי ומשתתפות אקדמיקס חוקרים

כינוסי "אקדמיקס חוקרים" מיועדים לחברי וחברות הסגל האקדמי הבכיר בכל תחומי הדעת מכל מוסדות המחקר בישראל. ביוני 2024 התקיים במשכנות שאננים בירושלים הכינוס השישי במספר, בהשתתפות כעשרים חוקרות וחוקרים מצוינים בתחומם, מתחומי מחקר מגוונים. מטרת הכינוסים היא קידום שיתופי פעולה בין־תחומיים, הרחבת קשרי המחקר והעבודה וגם מתן פינה שקטה לחוקרים לצורך עבודתם. את סדרת הכינוסים מובילה חברת הוועד המנהל פרופ' יעל אלואיל.

אקדמיקס דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטים (בשיתוף אשכול צעירים)

סדרת כינוסים המיועדים לדוקטורנטים ודוקטורנטיות מצטיינים, בעיקר בשלהי הדוקטורט ולפני היציאה לבתר־דוקטורט, וכן לבתר־דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטיות מצטיינים. מטרת הכינוסים היא לעודד חשיבה בין־תחומית מחוץ לגבולות המחקר הרגילים. האקדמיה הצעירה רואה בשכבת חוקרים וחוקרות זו את עתודת השינוי של האקדמיה הישראלית שתקדם את המחקר הרב־תחומי, והכינוסים נועדו לעורר את סקרנותם בשלב קריטי של מסלולם האקדמי. גם כאן המשתתפים באים מתחומי דעת מגוונים וממוסדות המחקר השונים בישראל.

בספטמבר 2024 התקיים בקיבוץ צובה **כינוס אקדמיקס דוקטורנטים הראשון**. בכינוס השתתפו כעשרים דוקטורנטים ובתרי־דוקטורנטים. בכינוס הוקדש זמן לכתובה ולעבודה עצמית, ונוסף על זה התקיימו סדנאות למתן כלים למשתתפים וכן נישאו הרצאות קצרות בסגנון "טד" מפי המשתתפים.

משתתפי ומשתתפות אקדמיקס דוקטורנטים, מאי 2025

במאי 2025 התקיים **הכינוס השני** בסדרה במלון יהודה בירושלים. השתתפו בו כעשרים חוקרים וחוקרות אשר נבחרו מתוך 120 מועמדים. המשתתפים דיווחו שקיבלו בכינוס כלים ומידע החשובים להמשך התפתחותם והצלחתם, ושהכינוס תרם להם למעלה מציפיותיהם.

אשכול הנגשת מדע

מדור "חוקרים פרטיים" באתר YNET

במסגרת פעילותה להנגשת המדע הישראלי לקהל הרחב יזמה האקדמיה הצעירה בשנת 2017 טור מיוחד המתפרסם באתר Ynet בשם **חוקרים פרטיים**. את הטורים כותבים חוקרות וחוקרים ממגוון תחומי ידע מהאקדמיה הישראלית. המדור חזר לפעילות בשנה האחרונה והתפרסמו בו 15 טורים חדשים. בכל טור מספרים חוקרת או חוקר על מחקרם ומדוע בחרו להקדיש את חייהם לנושא. הטור מאפשר הזדמנות נדירה להציץ אל מאחורי הקלעים של המחקר הישראלי הרב־תחומי והמרתק, ולהכיר את האנשים ואת הסיפורים שמאחורי הגילויים.

פעילויות נוספות של האקדמיה הצעירה

סקר השפעות המלחמה על הסגל באוניברסיטאות

אירועי ה־7 באוקטובר והמלחמה שבעקבותיהם השפיעו, ועודם משפיעים, דרמטית על מערכת ההשכלה הגבוהה ועל קהילת החוקרים והחוקרות הצעירים, ולפיכך גם על כיווני פעילותה של האקדמיה הצעירה. סטודנטים וסטודנטיות וכן חברי וחברות סגל גויסו למילואים, רבים אחרים פעילים במערך ההתנדבותי האזרחי, סטודנטים זרים עזבו את הארץ, שיתופי פעולה בין־לאומיים רבים מוקפאים, ובעולם נפתחה בייחוד במוסדות אקדמיים בחו"ל, חזית נוספת בדמות אנטישמיות, חרם אקדמי והלכי רוח אנטי־ישראליים. בשל המצב השתתפו חברי הוועד המנהל של האקדמיה הצעירה בכמה דיונים של ועדות כנסת שעסקו באתגרי ההשכלה הגבוהה בתקופת המלחמה.

בסוף חודש ינואר 2024 פרסמה האקדמיה הצעירה, בשיתוף אפיק באקדמיה – פורום הפרופסוריות באוניברסיטאות, **סקר שמטרתו למפות את הקשיים** שעיימם מתמודדים חברות וחברי הסגל האקדמי הבכיר.

על הסקר ענו 1,015 חברות וחברי סגל. תוצאות הסקר לימדו על תחושות של פגיעה ניכרת בחיי היום-יום ובממדים השונים של העבודה האקדמית באוניברסיטאות וכן על פגיעה בקשרים האקדמיים הבין-לאומיים. נשים, חוקרות וחוקרים ללא קביעות ובדרגות נמוכות, בעלי משפחות שבהן ילדים קטנים וכן חברי וחברות סגל במדעי החברה והרוח דיווחו על פגיעות קשות מאלה שחברי סגל אחרים דיווחו עליהן. בעקבות עריכתו של הסקר הראשון, שפורסם בינואר 2024, הופץ במהלך חודש מאי 2025 סקר שני באוניברסיטאות, גם הפעם בשיתוף אפיק באקדמיה - פורום הפרופסוריות באוניברסיטאות. על הסקר ענו 739 חברות וחברי סגל, ותוצאותיו מנותחות בימים אלו ויפורסמו בקרוב.

מסמך המלצות בנושא מודל התקצוב

בעקבות פגישה שהתקיימה בין נציגי האקדמיה הצעירה לנציגי ות"ת בנושא מודל התקצוב של מענקי מחקר של מדעני המשרדים, ובייחוד הקביעות הנוגעות לקרנות תחרותיות, הוחלט שהאקדמיה הצעירה תעביר את המלצותיה בנוגע למודל התקצוב. נבנו שלושה צוותי עבודה של חברי ובוגרי האקדמיה הצעירה, והם החלו לעמול על כתיבת מסמך המלצות מקיף. במאי 2024 התקיימה סדנה במשרדי המועצה להשכלה גבוהה בירושלים בנושא מודל התקצוב לכותבי המסמך. מטרת הסדנה הייתה לחשוף את חברי ובוגרי האקדמיה הצעירה לשיקולים שהובילו את ות"ת לבנות את מודל התקצוב הקיים ולחשוב יחד על דרכים לשיפורו. את הסדנה הובילו, מטעם ות"ת: חוה קליין אבישי, סמנכ"לית תכנון ומידע, ד"ר הילה בן טובים, ממונה בתחום סגל אקדמי ותפוקות מחקר, ומר יניב כהן-שבתאי, סמנכ"ל תקצוב. המסמך הסופי נשלח לות"ת בנובמבר 2024. המסמך מציע מנגנונים מדידים ואמינים לשיפור מודל התקצוב, בשלושה היבטים: הערכת עבודות דוקטור, הערכת פרסומים ומענקי מחקר והערכה ותמרוץ של שיתוף פעולה מחקרי.

המלצות בנוגע לתוכנית "חוקר נלווה"

מעמד החוקר הנלווה הוא מרכיב מהותי במבנה המחקר האקדמי, במיוחד במדעי החיים ובמדעים המדויקים. החוקרים הנלווים הם עמוד התווך של פעילות המעבדות האקדמיות, והם נושאים באחריות העיקרית להדרכת סטודנטים, בין היתר בכתיבת בקשות למענקי מחקר ובכתיבת מאמרים מדעיים. בניגוד לסטודנטים ולבתר-דוקטורנטים, חוקרים נלווים נותרים במעבדה לאורך שנים רבות, ובכך מאפשרים רציפות ומספקים ידע מתמחה החיוניים לתפקוד יעיל של קבוצות המחקר. למרות תרומתם הרבה מעמדם המקצועי והאופק התעסוקתי שלהם נותרים לעיתים קרובות לא מוגדרים ולא מובטחים. התוכנית "חוקר נלווה" היא תוכניתה של ות"ת לעידוד העסקת חוקרים וחוקרות מצטיינים במעמד חוקר באוניברסיטאות המחקר אשר אינם מועסקים במסלול "חוקר" במוסדות.

את ההעסקה מממנים יחד המוסדות והחוקרים הראשיים, במתווה של חוזה בן שנתיים לכל הפחות, הניתן לחידוש. בתחילת שנת 2025 התקבלה בקשה מות"ת למתן ייעוץ בנוגע לבחינת התוכנית. בחודש מאי 2025 התקיימה פגישה בין נציגות ות"ת לבין נציגות האקדמיה הצעירה, והומלץ בה לפרסם סקר בנושא. האקדמיה הצעירה ייעצה לות"ת בתהליך בניית הסקר שמתבצע כחלק מתהליך הערכת התוכנית ויופץ בספטמבר 2025.

מחקר בנושא אתגרי מנהיגים ומנהיגות אקדמיים באמצע הקריירה

בחדש ינואר 2025 החלה האקדמיה הצעירה במחקר בנושא "אתגרי מנהיגים ומנהיגות אקדמיים באמצע הקריירה על רקע המשברים בישראל בשנים 2023-2025". במסגרת המחקר נערכו ראיונות עומק עם 40 חוקרות וחוקרים מובילים מבחינה אקדמית המשתייכים לאוניברסיטאות השונות, בני 35 עד 58, אחרי קביעות, בדרגות פרופסור חבר ופרופסור מן המניין. מטרת המחקר הייתה למפות את האתגרים העומדים בפני אותם מנהיגים, לתאר את מגוון גורמי המשיכה להישאר בישראל ואת גורמי הדחיפה למעבר למדינה אחרת, ועד כמה מנהיגים אלה מתקדמים בתהליך קבלת ההחלטות בהקשר זה. כמו כן נועד המחקר לבחון הבדלים בין תתי-קבוצות בחוויית גורמי הדחיפה והמשיכה ולהציף פעולות מדיניות שבעיני המשתתפים הן מגבירות את גורמי המשיכה ומפחיתות את גורמי הדחיפה. המשתתפים והמשתתפות במחקר הביעו קשר רגשי חזק לישראל ושביעות רצון רבה מהחיים ומהעבודה, אך מיעוט בהם ציין כי הוא שוקל הגירה. בקרב חלק ניכר מהמדגם עלו חששות מהמצב הביטחוני, מהידרדרות הדמוקרטיה, מקשיים מקצועיים ומהתפתחויות עתידיות במדינה. הפתרונות המובילים כוללים הגדלת תקציבי מחקר, פיתוח שיתופי פעולה בין-לאומיים, יצירת קהילות תומכות, הפחתת עומס הוראה ושיפור שכר ותנאי עבודה; בקרב בעלי נטייה חזקה לעזיבה נרשמה העדפה לשיפור תנאים, לתמיכה פסיכולוגית וליצירת קהילות תומכות. נוסף על אלה נמצאו כמה הבדלים בפתרונות המועדפים לפי מגדר ולפי תחום מחקר. עיקרי הדוח הופצו למוסדות השונים ולתקשורת. בעקבות הדוח מתוכננים לצאת לפועל כמה מיזמים של האקדמיה הצעירה לטיפול בנושא.

חברי וחברות האקדמיה הצעירה הישראלית

פרופ' איילת אבן-עזרא, החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' איגור אוליצקי, הפקולטה לביולוגיה, מכון ויצמן למדע
פרופ' ג'ניפר אושר, המחלקה לפוליטיקה וממשל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' יעל אלואיל*, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' אריאל אמיר, הפקולטה לפיזיקה, מכון ויצמן למדע
ד"ר עדי אשכנזי, הפקולטה למדעים מדויקים, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' אורי בן-דוד, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב
ד"ר כרמה בן יוחנן, החוג למדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' ארז בן-יוסף, החוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' צחי ברקוביץ, המחלקה לחינוך, האוניברסיטה הפתוחה
פרופ' נטע ברק-קורן, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' צביקה ברקסקי, מדעי המחשב ומתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע
פרופ' רג'א ג'יריס, הפקולטה להנדסה, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' טלי דקל, הפקולטה למתמטיקה ומדעי המחשב, מכון ויצמן למדע
פרופ' סיגל זלכה-מנו, בית הספר לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה
ד"ר ליאור זלמנסון, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' מירי ימיני, בית הספר לחינוך, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' איתן יעקובי, הפקולטה למדעי המחשב, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
ד"ר מעין סודאי, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
פרופ' דניאל סודרי, הפקולטה להנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' אהרון סיגל, החוג לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' עופר פירסטנברג, הפקולטה לפיזיקה, מכון ויצמן למדע
פרופ' רינה רוזנצויג, המחלקה לביולוגיה מבנית וכימית, מכון ויצמן למדע
ד"ר יניב רומנו, הפקולטה למדעי המחשב והפקולטה להנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' אלון שב, המחלקה למוזיקה, אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' אסף שוורץ, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' שרגא שוורץ, המחלקה לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע
פרופ' עדי שטרן, הפקולטה למדעי החיים, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' נעם שטרן-גינסור, המחלקה לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע
פרופ' יואב שכטמן, הפקולטה להנדסה ביו-רפואית והנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
פרופ' מני שלום, המחלקה לכימיה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' רות שרץ-שובל*, המחלקה למדעים ביומולקולריים, מכון ויצמן למדע
*** פרופ' יעל אלואיל**, חברת הוועד המנהל, ופרופ' רות שרץ-שובל, יו"ר הוועד המנהל, יסיימו את כהונתן בת ארבע השנים בתחילת ספטמבר 2025, כאשר הוועד החדש יחל בתפקידו.

לאתר האקדמיה הצעירה הישראלית <